

меженість досліджень міської політики, сфокусувавши увагу в основному на формальних політичних інститутах, з іншого – уникнути недоліків попередніх дискусій про розподіл влади в локальних спільнотах, котрі слабо враховують структурні компоненти влади, обмеженість міської політики та варіативність конфігурації влади в різних містах. При цьому вона виявилася досить продуктивною і для пояснення політичних процесів у країнах з сильною централізованою складовою, що дозволяє міркувати про можливості та перспективи її використання у вивченні влади в сучасних Українських містах і регіонах.

¹ Leach R., Percy-Smith J. *Local Governance in Britain*. – London: Palgrave Macmillan, 2001. – 263 p.

² Harding A. Review Article: North American Urban Political Economy, Urban Theory and British Research // *British Journal of Political Science*. – 1999. – Vol. 29., N 4. – P. 673-698.

³ Koch F. A New Form of Urban Governance? The Polity, Politics and Policy of Urban Development in Post-Socialist Warsaw. Living in the 21st Century City. Contributions to the 13th Berlin-Amsterdam Conference. – Amsterdam: Amsterdam Institute for Metropolitan and International Development Studies, 2009. – P. 129-139; Koch, F. Housing Markets and Urban Regime: The Case of Warsaw. *Urban Governance in Eu-*

rope / ed. by Frank, F., I. Elander. – Berlin: Berliner Wissenschaftsverlag, 2009. – P. 333-357; Kulcsar L., Domokos T. The Post-Socialist Growth Machine: The Case of Hungary // *International Journal of Urban and Regional Research*. – 2005. – Vol. 29., No. 3. – P. 550-563

⁴ Kulcsar L., Domokos T. Op. cit.

⁵ Ibid. – P. 550.

⁶ Ibid. – P. 551.

⁷ Ibid. – P. 552-554.

⁸ Ibid. – P. 555-556.

⁹ Ibid. – P. 556-557.

¹⁰ Ibid. – P. 559-561.

¹¹ Ibid. – P. 560.

¹² Ibid.

¹³ Ibid. – P. 560-561.

¹⁴ Ibid. – P. 559.

¹⁵ Ibid. – P. 554.

¹⁶ Ibid. – P. 561.

¹⁷ Koch F. A New Form... – P. 132.

¹⁸ Ibid. – P. 131-132.

¹⁹ Ibid. – P. 134-139.

²⁰ Ibid. – P. 139.

²¹ Koch, F. Housing... – P. 334-335

²² Ibid. – P. 339.

²³ Ibid. – P. 343-346.

²⁴ Ibid. – P. 351-352.

УДК: 327:341.67 «199/200»

© Михайло Капируля
(м. Київ)

СКОРОЧЕННЯ НЕСТРАТЕГІЧНИХ ЯДЕРНИХ ОЗБРОЄНЬ В ПОСТБІПОЛЯРНОМУ СВІТІ

У статті наведений аналіз ситуації щодо скорочення нестратегічних ядерних озброєнь. Проаналізовано сучасний стан нестратегічних озброєнь провідних ядерних держав та блоку НАТО. В статті визначений сучасний стан скорочення нестратегічних ядерних озброєнь та наведені міркування щодо перспективних кроків у питанні скорочення нестратегічних ядерних озброєнь.

Ключові слова: нестратегічні ядерні озброєння, тактична ядерна зброя, скорочення ядерної зброї, ядерне стримування.

Капируля М. The Non-Strategic Armaments Reduction in the Post-Bipolar World. The non-strategic armaments are stated as one of the most important factors along with the strategic nuclear weapons and the high power precious-guided munitions in the present disarmament process. The contemporary condition of the non-strategic nuclear armaments reduction is presented in the article for the leading nuclear powers and the NATO. As there are some difference in terms as to the non-strategic armaments in different countries, these terms are discovered in the article for the general understanding of the issue. Besides, the short guidance to the contemporary state and the doctrinal documents concern the non-strategic armaments is provided in the article. The author provides

the short introduction of the contemporary progress in the issue of tactical weapons disarmament and gives some hints on the future possible ways of this process development.

Key words: non-strategic nuclear weapons, tactical nuclear weapons, nuclear deterrence, nuclear disarmament.

Михайло Капируля. Сокращение нестратегических ядерных вооружений в постбиполярном мире. В статье приведен современный анализ ситуации вокруг сокращения нестратегических ядерных вооружений. Проанализировано современное состояние арсеналов нестратегических ядерных вооружений основных ядерных государств и блока НАТО. В статье дана характеристика современному состоянию сокращений нестратегических ядерных вооружений и перспективные направления по сокращению данных вооружений.

Ключевые слова: нестратегические ядерные вооружения, тактическое ядерное оружие, сокращение ядерного оружия, ядерное сдерживание.

Постановка наукової проблеми та її значення. Питання нестратегічних ядерних озброєнь є надзвичайно важливим в сучасній світовій політиці. Особливої актуальності воно набуває в контексті переговорів щодо ядерних озброєнь між США та

Росією, які володіють найбільшими арсеналами ядерної зброї, в тому числі й тактичної. Проте питання тактичної ядерної зброї завжди відходило на другий план в порівнянні з обговореннями питань стратегічних озброєнь.

В контексті підписання нового договору СНО та скорочення за даним договором в найближчі 7 років стратегічних боезарядів до 1550 одиниць в кожній зі сторін, подальші можливі скорочення ядерної зброї, про які заявляють США, та чого не заперечує Російська Федерація, майже напевно будуть передбачати скорочення кількості тактичної ядерної зброї¹. Зважаючи на це, актуальним є дослідження питання скорочення нестратегічних ядерних озброєнь в постбіполярному світі.

Розробкою цього питання займається значна кількість російських та західних вчени, серед яких варто виділити роботи та теоретичні розробки Сокова, Арбатова, Орлова, Крістена, Хангмана, Кіла.

Зважаючи перш за все на кількісні відмінності в арсеналі тактичної ядерної зброї, США будуть безумовно наполягати на включенні даного питання у порядок денний при обговоренні подальших скорочень ядерної зброї. Оскільки питання тактичної ядерної зброї РФ та США значним чином хвилює європейські країни через зрозумілі технічні особливості даної зброї, питання про необхідність скорочення ядерної зброї неодноразово набувало ваги в європейських країнах та в більш широкому контексті загальноєвропейської безпеки, в концепціях НАТО. Так, зокрема в «Стратегічній концепції» 2010 р., є пропозиція про включення питання щодо тактичної ядерної зброї у загальний процес ядерного роззброєння².

Позиція Російської Федерації загалом сприяє обговоренню питання скорочення ядерних озброєнь. Однак, можливість таких скорочень Росія пов'язує з більш широким спектром питань, серед яких слід назвати питання протиракетної оборони, питання високоточних конвенційних озброєнь, звичайних збройних сил в Європі.

Перш, ніж перейти до розгляду питання подальшого скорочення тактичної ядерної зброї, варто приділити увагу термінологічному визначенню тактичної ядерної зброї. Враховуючи, що окремого визначення, визнаного на міжнародному рівні або закріпленому в певному універсальному документі не існує, виникають певні термінологічні розбіжності. Сам термін «тактична ядерна зброя» в американській та європейській літературі часто замінюється поняттями «нестратегічна ядерна зброя», «ядерна зброя бойового застосування», «ядерна зброя малого радіусу дії». Одне з найбільш поширених визначень тактичної ядерної зброї – це вся ядерна зброя, що не підпадає під дію міжнародних договорів з обмеження стратегічної ядерної зброї. Однак таке визначення відмежовує лише ядерну тактичну зброю США та РФ. Згідно з наступним визначенням, тактична ядерна зброя відмежовується від стратегічної радіусом дії. Однак, деякі держави позиціонують свою ядерну зброю як страте-

гічну, хоча вона й не має міжконтинентального радіусу дії³. Використання терміну «ядерна зброя бойового або польового застосування» виокремлює призначення такої ядерної зброї. Здебільшого, таке трактування розглядалося в деяких сценаріях ведення воєнних дій під час Холодної війни.

Що стосується офіційних документів, то в «Огляді ядерної політики» 2010 р. у США тактичної ядерної зброї приділено значну увагу, однак термінологічно вона не визначена. У 2011 р. Міністерство оборони США в офіційних документах визначило нестратегічну ядерну зброю як всю іншу ядерну зброю, крім стратегічної. Це визначення має свої недоліки щодо ядерних озброєнь інших країн, крім США та РФ. Втім, коли йдеться про скорочення тактичної ядерної зброї, мова ведеється про скорочення такої зброї РФ і США, тож його можна використати в роботі⁴.

Говорячи про кількісні виміри тактичної ядерної зброї, варто зазначити, що Росія має на сьогоднішній день найбільший арсенал такої зброї, який значно перевищує потенціал такої зброї у США. Оскільки, хоча і немає офіційних заяв щодо кількості нестратегічної ядерної зброї РФ, вважається, що вона налічує близько 2000–2400 одиниць тактичної ядерної зброї. Попри те, що існують різні думки щодо кількості тактичної ядерної зброї в РФ, незаперечним є факт значного її скорочення у порівнянні з періодом Холодної війни. У 1991 р. Росія мала в своєму арсеналі, на думку різних експертів, від 15 000 до 22 000 нестратегічних ядерних боеголовки. Уже в 2005 р. російські посадовці заявляли про скорочення тактичної ядерної зброї на 75 %. І навіть без підписання будь-яких угод між РФ та США, кількість тактичної ядерної зброї США буде скорочуватися через її вік, при тому, що нові розробки озброєння подібного типу майже не вводяться. Вся російська тактична ядерна зброя зберігається на національній території Росії, зокрема в центральній та західній частинах країни, на Далекому Сході, на Кольському півострові. Варто зазначити, що Росія володіє низкою засобів доставки – у авіаційній складовій принаймні 3 нестратегічні літаки можуть доправляти ядерну тактичну зброю (Ту 22М3, Су-24М, Су-34). З 1991 р. було знищено близько половини тактичних ядерних озброєнь авіаційної доставки, а на сьогоднішній день вважається, що їх кількість становить близько 730 боеголовки⁵. Російський флот має більше 150 суден, які могли б нести на борту тактичну ядерну зброю. На озброєнні знаходиться близько 700 нестратегічних ядерних боеголовки для такого типу носіїв.

Щодо тактичних носіїв наземного базування, то Росія в 1991 р. брала на себе зобов'язання в односторонньому порядку знищити всю наземну тактичну ядерну зброю. Вважається, що було знищено близько 90 % такої зброї, однак на озброєнні може залишатися близько 100–200 боеголовки для ракет СС-21 та СС-26. Також певна кількість боеголовки може залишатися в експлуатації в рамках системи ПРО в Росії. За різними оцінками, їх кіль-

кість на сьогоднішній день може варіюватися від 100 до 400 одиниць. Також тактичною ядерною зброєю можуть бути оснащені системи берегової охорони – кількість таких боеголовок не перевищує 20 одиниць.

Стосовно США варто зазначити, що кількість тактичних ядерних боеголовок становить майже 700 за різними оцінками експертів, а найвірогіднішими на сьогоднішній день засобами доставки є літаки подвійного призначення та ракети морського базування. Скорочення з часів холодної війни відбулося майже на 90%. При цьому, в Огляді ядерної політики 2010 р. поставлено за мету зняття з озброєння ракет морського базування. Таким чином, на озброєнні США залишатимуться боеголовки авіаційної складової. Засобами доставки, згідно з Оглядом 2010 р. будуть виступати тактичні бомбардувальники, стратегічні бомбардувальники. Також буде подовжено строк експлуатації бомбардувальників Б-61⁶. Близько 200 бомбардувальників Б-61 розміщені в Європі на 6 базах НАТО (Бельгія, Німеччина, Італія, Нідерланди, Туреччина). На території США зберігається лише незначна кількість тактичної ядерної зброї для можливого використання в регіоні Тихого океану. При цьому, США планують провести дорогу процедуру модернізації ядерного арсеналу, що становитиме близько 10 мільярдів доларів. А модернізація бомбардувальника Б-61 дозволить використовувати його і для тактичних, і для стратегічних боеголовок⁷.

Важливим у питанні подальшого скорочення ядерних озброєнь є і позиція НАТО. В стратегічній концепції США зазначено, що будь-які скорочення тактичних ядерних озброєнь будуть проводитися після консультацій з союзниками. У стратегічній концепції НАТО 2010 р. зазначено, що Альянс буде підтримувати відповідні комбінації ядерних та звичайних збройних сил та буде забезпечувати найширшу участь союзників в колективному оборонному плануванні, яке стосується ролі ядерної зброї та розміщенні ядерних сил в мирний час, а також організації командування, управління та консультацій. Варто зазначити, що в попередній концепції НАТО вказувалася визначна роль ядерної зброї США в Європі як життєво важливого елементу зв'язку між Європою та Америкою.

В даний час ведеться перегляд стратегії стримування та оборони за допомогою ядерної зброї в рамках НАТО. Основне питання тут полягає в тому, як зберегти надійний потенціал ядерного стримування при тому, що офіційний Вашингтон бере на себе зобов'язання по зниженню ролі ядерної зброї у своїй зовнішній політиці. З часів Холодної війни ядерна зброя США передового базування була гарантом безпеки держав НАТО та символом особливих відносин між Європою та США. Водночас, думки щодо присутності ядерної зброї США передового базування в Європі поділяються на тих, хто вважає, що стратегічні ядерні озброєння США з території США можуть виконувати аналогічні функції, що й тактична ядерна зброя в Європі та на тих,

хто такий підхід не визнає та вважає необхідною присутність нестратегічної ядерної зброї США в Європі⁸.

Велика увага в європейських країнах приділяється питанню консультацій в рамках Групи ядерного планування, однак деякі країни мають побоювання щодо того, що роль даних консультацій буде знижена в рамках можливого скорочення арсеналу тактичної ядерної зброї США. Варто згадати також про інші країни, які мають нестратегічні ядерні озброєння. До таких країн з певними застереженнями можна зарахувати Францію, Пакистан та Китай. Франція має на озброєнні 50 боеголовок для авіаційної складової малої дальності. При тому, що Франція не вважає таке озброєння тактичним, США і РФ могли б класифікувати це озброєння як нестратегічне. Зазначимо, що за умови подальших скорочень між РФ і США, ці країни цілком закономірно захочуть залучити до процесу скорочення й інші ядерні держави, поставивши питання класифікації ядерних озброєнь надзвичайно важливим⁹.

У контексті досліджуваного питання варто зауважити, що Пакистан розробив нову ракету малого радіусу дії Наср, радіус дії якої близько 60 км. Згідно з класифікацією США та РФ така ракета безумовно потрапляє під визначення тактичної ядерної зброї, однак офіційний Пакистан позиціонує всі ядерні озброєння як стратегічні.

Щодо КНР, то, зважаючи на закритість інформації щодо ядерного арсеналу держави загалом, важко сказати, чи має Китай тактичну ядерну зброю, однак, на думку американських фахівців, для цілей тактичної ядерної зброї можуть використовуватися ракети малої дальності DF-15 та ДН-10¹⁰.

У рамках вирішення питання щодо скорочення тактичної ядерної зброї між США та РФ, на нашу думку, існує декілька можливих варіантів. Перша група заходів може включати покращення транспарентності щодо питання ядерних озброєнь. США і РФ мають досить детальне уявлення про те, в яких районах зберігається нестратегічна ядерна зброя кожної з держав. Однак, достовірної інформації щодо кількості арсеналів сторони не мають. Для подальших успішних кроків у сфері обмеження тактичної ядерної зброї, було б доцільним розкрити інформацію щодо кількості ядерних боеголовок та засобів їх доставки. Крім того, важливим було б роз'яснення мети наявності тактичної ядерної зброї саме в такій кількості та з існуючими засобами доставки на офіційному рівні. Подальшими кроками в межах транспарентності могло б стати оприлюднення інформації щодо баз зберігання зброї.

Сприяло б закріпленню засобів довіри та транспарентності у відносинах щодо тактичних ядерних озброєнь відмова від розгортання стратегічних ядерних озброєнь. На сьогоднішній день ні США, ні Росія не розміщують свою тактичну ядерну зброю на літаках, хоча такі озброєння США в Європі знаходяться в безпосередній близькості від засобів доставки. Росія також заявляла, що всі її ТЯО не є

оперативно розгорнутими. В якості кроку доброї волі сторони могла б офіційно підтвердити, що їх ТЯО не є оперативно розгорнутою та вони не збираються розгортати її в подальшому.

Наступним серйозним кроком до зміцнення довіри в рамках ТЯО могло б бути відведення таких озброєнь подалі від кордонів держав. Це перш за все стосується РФ, оскільки найближча точка базування ТЯО США в Європі знаходиться у Туреччині, що становить близько 800 км від території Росії. НАТО в стратегічній концепції заявляло, що буде прагнути відведення тактичної ядерної зброї від кордонів з європейськими державами. При бажанні такого відведення Росія могла б зіткнутися з проблемами щодо відведення зброї з Кольського півострова, оскільки там базуються як стратегічні, так і нестратегічні види озброєння. При такому усуненні ТЯО від кордонів Європи, можна було б застосувати укрупнення баз зберігання ТЯО, що могло б слугувати меті полегшення контролю за ТЯО, полегшити питання охорони об'єктів. Однак, при такому підході, проблеми політичного характеру можуть виникнути в США, оскільки таке укрупнення означало б закриття баз в деяких країнах Європи¹¹.

Друга група заходів могла би містити односторонні кроки США та РФ у сфері скорочення ТЯО. В рамках такого підходу, оскільки й США, й РФ скорочують ядерні озброєння нестратегічного типу через закінчення строку їх служби, країни могли б офіційно це оформити в рамках односторонніх зобов'язань скоротити ТЯО на певний відсоток або на певну кількість. Це призвело б до більшої транспарентності у відносинах.

Важливим сигналом для США та країн НАТО могла б стати ліквідація певних категорій ТЯО зі сторони РФ. Оскільки в США після оголошеної ліквідації морської складової залишаться лише ракети авіаційної доставки, то такі скорочення можливі лише зі сторони Росії, яка могла би спробувати пов'язати подібні скорочення з поступками в односторонньому порядку зі сторони США та НАТО щодо інших питань.

Останньою групою заходів могли б стати скорочення ТЯО в рамках двосторонніх домовленостей між США та РФ. Обидві держави могли застосувати підхід, при якому встановлювалися б загальні ліміти для стратегічних та нестратегічних озброєнь, а кожна зі сторін, на зразок вибору засобів доставки за новим договором «СТАРТ», могла б визначати для себе структуру озброєнь. Росія та США також могли б узгодити заборону на розміщення нестратегічних ядерних зарядів поза заявленими базами зберігання. Окрім відносної впевненості в тому, що держави не зможуть оперативно застосовувати ТЯО, розвивалися б засоби контролю щодо даного питання і, таким чином, підвищувався б загальний рівень транспарентності у відносинах щодо нестратегічних ядерних озброєнь.

Наступним з можливих заходів договірного характеру могло б бути розміщення ТЯО лише на національній території. Таку вимогу ставить РФ

при обговоренні питання ТЯО. Такий крок означав би виведення озброєнь США з території Європи, що дало б підстави залишити пункт про тимчасову можливість розгортання ТЯО у виняткових випадках. Таким чином, у разі серйозної політичної кризи, США могли б підтвердити серйозність своїх намірів подібним тимчасовим розгортанням.

Таким чином, скорочення нестратегічних ядерних озброєнь є важливим питанням і в рамках двосторонніх відносин між США та РФ, і в контексті загальноєвропейської безпеки. Ключовими моментами, що постають при розгляді даної проблеми є недостатня транспарентність нестратегічних ядерних потенціалів, що призводить до невисокого рівня довіри в даному питанні, неузгодженості шляхів скорочення та контролю над такими озброєннями та, таким чином, підвищенню рівня уваги зі сторони РФ, США та країн НАТО. Запропонованими шляхами вирішення даних питань є заходи, спрямовані на підвищення довіри та транспарентності щодо тактичних ядерних озброєнь, односторонні кроки, що могли б здійснити США та РФ та узгоджені дії договірного характеру з обмеження та скорочення тактичних ядерних озброєнь. Використання даних заходів та скорочення тактичної ядерної зброї буде сприяти підвищенню рівня ядерної стабільності та стане позитивним підґрунтям задля гарантування безпеки загалом.

¹ Kile K. Appendix 12A : World Nuclear Forces, 2010 / Kristen Kile // World Armaments, Disarmament and International Security: SIPRI Yearbook 2010. – Oxford University Press, 2010. – P. 514-551.

² Арбатов А., Владимиров В. Запрет на ракеты средней и меньшей дальности / А. Арбатов, В. Владимиров // Разоружение и безопасность: Россия и международная система контроля над вооружениями: развитие и распад. – М.: Наука, 2007. – С. 107.

³ Арбатов А., Владимиров В. Запрет на ракеты средней и меньшей дальности / А. Арбатов, В. Владимиров // Разоружение и безопасность: Россия и международная система контроля над вооружениями: развитие и распад. – М.: Наука, 2007. – С. 109.

⁴ Brian A., Alistair M. Tactical nuclear weapons : emergent threats in an evolving security environment. (1. ed. ed.) / Alexander Brian, Millar Alistair. – Washington DC: Brassey's. – P. 39.

⁵ Withington Th. 'The Tactical Nuclear Weapons Game', ISN Security Watch, 12 August 2008 [International Relations and Security Network] / Thomas Withington [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?id=19300>

⁶ Brian A., Alistair M. Tactical nuclear weapons : emergent threats in an evolving security environment. (1. ed. ed.) / Alexander Brian, Millar Alistair. – Washington DC: Brassey's. – P. 146.

⁷ Sokov N. «The Russian Nuclear Arms Control Agenda After SORT», Arms Control Today, April

2003 / Nikolai Sokov [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.armscontrol.org/act/2003_04/sokov_apr03

⁸ Gsponer A. «From the Lab to the Battlefield? Nanotechnology and Fourth-Generation Nuclear Weapons», *Disarmament Diplomacy*, No. 67, November 2002 / André Gsponer [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acronym.org.uk/dd/dd67/67op1.htm>

⁹ Hundman E. «Information Warfare: Relevance to Nuclear Weapons Security», Center for Defense Information, 2008 / Eric Hundman [Електронний ре-

сурс]. – Режим доступу: <http://www.cdi.org/pdfs/InformationWarfare.pdf>

¹⁰ Hundman E. «Information Warfare: Relevance to Nuclear Weapons Security», Center for Defense Information, 2008 / Eric Hundman [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cdi.org/pdfs/InformationWarfare.pdf>

¹¹ Sokov N. «The Russian Nuclear Arms Control Agenda After SORT», *Arms Control Today*, April 2003 / Nikolai Sokov [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.armscontrol.org/act/2003_04/sokov_apr03

УДК: 314.113

© *Вікторія Коцан*
(*м. Луцьк*)

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ЗМІСТОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

У роботі здійснений критичний аналіз теоретичних підходів до міграційної політики. Узагальнено поняття міграційної політики. Показано взаємозв'язок міграційної політики з соціальною політикою, політикою в області праці, а загалом – з національною політикою. У роботі розглянуто головні цілі та цільові компоненти державної міграційної політики. Обґрунтовано авторське бачення суті та структури міграційної політики держави. Міграційна політика на думку автора складається із зовнішньої складової (зовнішня і внутрішня сфери) та внутрішньої (сфера прав та інтеграції). Підходи до формування міграційної політики держави повинні враховувати питання політичного процесу, внутрішньої політики, зовнішньої політики та міжнародних відносин; економічної конкуренції; культурних, релігійних, етнічних протиріч між населенням приймаючої країни та іммігрантами; геопросторові аспекти перерозподілу населення між країнами та регіонами.

Ключові слова: міграція, імміграція, політика, міграційна політика, міграційні процеси, регулювання міграцій.

Victoria Kotsan. Migration policy and its main features. During the research work we made a critical analysis of theoretical approaches to migration policy. The concept of migration policy is generalized. The relationship of migration policy with social policy, the policy in the sphere of employment and in general – with national policy is shown. The paper describes the main objectives and target components of migration policy. The author's vision of essence and structure of state migration policy is substantiated. Migration policy, according to the author, consists of external component (external and internal areas) and internal (sphere of rights and integration). Approaches to the state migration policy formation should consider the questions of the political process, domestic policy, foreign policy and international relations; economic competition; cultural, religious, ethnic contradictions between the people of the host country and immigrants; geospatial aspects of population redistribution between countries and regions.

Key words: migration, immigration, politics, migration policy, migration processes, migration regulation.

Коцан Вікторія. Миграционная политика и ее содержательные характеристики. В работе осуществлен критический анализ теоретических подходов к миграционной политике. Обобщено понятие миграционной политики. Показана взаимосвязь миграционной политики с социальной политикой, политикой в области труда, а в целом – с национальной политикой. В работе рассмотрены основные цели и целевые компоненты государственной миграционной политики. Обосновано авторское видение сути и структуры миграционной политики государства. Миграционная политика по мнению автора состоит из внешней составляющей (внешняя и внутренняя сферы) и внутренней (сфера прав и интеграции). Подходы к формированию миграционной политики государства должны учитывать вопросы политического процесса, внутренней политики, внешней политики и международных отношений; экономической конкуренции; культурных, религиозных, этнических противоречий между населением принимающей страны и иммигрантами; пространственные аспекты перераспределения населения между странами и регионами.

Ключевые слова: миграция, иммиграция, политика, миграционная политика, миграционные процессы, регулирование миграций.

Постановка наукової проблеми та її значення. У сучасному глобалізованому світі міграції населення (під якими розуміють територіальні переміщення осіб, пов'язані з перетином як зовнішніх, так і внутрішніх меж адміністративно-територіальних утворень з метою зміни місця проживання або тимчасового перебування на території для трудової або іншої діяльності незалежно від того, під впливом яких чинників воно відбувається) впливають на розвиток політичної, економічної, соціальної, демографічної ситуації в країні чи регіоні і є вагомими чинниками формування національних і регіональних ринків праці. У зв'язку з цим держава повинна чітко визначити свою міграційну політику,